

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

A LINEAR STRUCTURAL RELATIONSHIP MODEL OF FACTORS INFLUENCING
EDUCATIONAL QUALITY BASED ON SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY IN PRIMARY
SCHOOL UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION

สมชาติ สง่าภาควณิ^{1*} สมศักดิ์ สีตกุลฤทธิ์² และ ยุพา เวียงกมลัดโดดดร³

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

³ ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลกมลาไสย

* Corresponding Author E-mail : somchart_1965@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อพัฒนาและทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและ เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 880 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยคุณภาพการศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง บรรยากาศองค์การและการบริหารแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรพยากรณ์ที่ศึกษาสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพการศึกษา ได้ร้อยละ 70 2) อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ศึกษา มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา ดังนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และบรรยากาศองค์การ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.64 และ 0.23 ตามลำดับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีค่า สัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานระดับ 0.28 อิทธิพลรวมต่อคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ประกอบด้วย การบริหารแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และบรรยากาศองค์การ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.58 , 0.28 และ 0.20 ตามลำดับ

คำสำคัญ : คุณภาพการศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop and test a linear structural relationship model of factors influencing educational quality based on sufficiency economy philosophy in primary school under the office of the Basic Education Commission(OBEC) and 2) to examine the direct, indirect and total effects of the model for educational quality. The research samples were 880 principals in schools under OBEC selected by multi-stage random sampling. The research variables consisted of 4 latent variables : Educational Quality, Transformational Leadership , Organizational Climate, and Participatory Administration . The research findings were as follows: 1) The model for educational quality based on sufficiency economy philosophy in primary school was fitted the empirical data. The predictor variables in the model could be explained variance of educational quality with 70 percent. 2) The direct, indirect and total effects on educational quality with standardized coefficient respectively as follows : 2.1)There were 2 variables which directly effected on educational quality with the statistically significant at .01 level were participatory administration ($\beta = 0.64^{**}, p < .01$) and organizational climate ($\beta = 0.23^{**}, p < .01$). 2.2) The variable with indirectly effect on educational quality with the statistically significant at .01 level was transformational leadership ($\beta = 0.28^{**}, p < .01$). 2.3) There were 3 variables which total effected on educational quality with the statistically significant at .01 level were participatory administration ($\beta = 0.58^{**}, p < .01$), transformational leadership ($\beta = 0.28^{**}, p < .01$) and organizational climate ($\beta = 0.20^{**}, p < .01$), respectively.

Keywords : Educational Quality, Sufficiency Economy Philosophy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจพอเพียง (SUFFICIENCY ECONOMY) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ภายหลังปี พ.ศ. 2540 ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ (พิมผกา ธรรมสิทธิ์, 2552) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (PHILO SOPHY OF “ SUFFICIENCY ECONOMY ”) เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ทั้งในการบริหารและพัฒนาการบริหาร และพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบคุ้มกันที่ดี ต่อผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากภายในและภายนอก จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวัง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนทุกขั้นตอน และจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติทุกระดับให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรอบรู้หน้าที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา มีความรอบคอบ เพื่อเกิดความสุข และพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ, 2553)

หลังจากเกิดภาวะเศรษฐกิจพอเพียง พ.ศ. 2540 หน่วยงานทุกภาคส่วนได้หันมาให้ความสนใจแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นที่ยอมรับของสังคมทุกภาคส่วนว่าเหมาะสมที่สุดกับสังคมไทย จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศและเป็นแผนปฏิรูปความคิดและคุณค่าใหม่ของสังคมไทย ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ปรับเปลี่ยนการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) ได้ัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญาในการนำทางในการบริหารประเทศควบคู่กับการพัฒนาแบบบูรณาการที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ทุกภาคส่วนได้เห็นพ้องร่วมกัน นำมา “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำในการพัฒนาประเทศให้สมดุลและยั่งยืน เพื่อเตรียมความพร้อมของคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้ปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (มณูญ มุกข์ประดิษฐ์, 2554)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดให้ความร่วมมือระหว่างกันดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยกำหนดแผนการดำเนินการไว้ 4 ประการคือ การสร้างความรู้และความเข้าใจ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ การประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่าย การติดตามและประเมินผล คณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และอนุกรรมการดำเนินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ได้กำหนดยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2550-2554) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพกา ธรรมสิทธิ์ (2552) ว่าสถานศึกษามีข้อบ่งชี้ การกิจ บทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการนำองค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียง คือความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้และคุณธรรม เป็นเงื่อนไขในการกำกับการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดเป้าหมายสถานศึกษาแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ระยะ คือระยะ 1 ปี 2550 จำนวน 80 แห่งระยะที่ 2 ปี2551-2552 จำนวน 800 แห่ง ระยะที่ 3 ปีการศึกษา 2553-2554 พัฒนาให้สถานศึกษาทุกแห่งสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของสถานศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับสามารถนำไปขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ให้ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

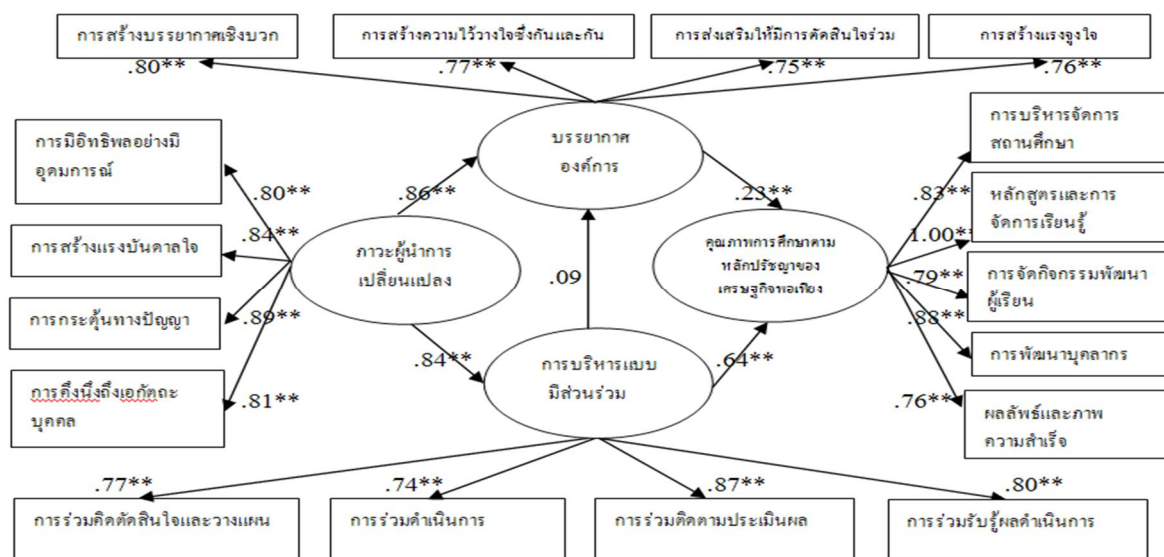
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2557 จำนวน 30,922 คน การกำหนด กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการ Maximum likelihood (ML) ใช้อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรเป็น 20 ต่อ 1 หน่วยขึ้นไป สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนพารามิเตอร์ทั้งสิ้น 44 พารามิเตอร์ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 880 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) คุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเที่ยงเท่ากับ 0.97 ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง มีความเที่ยงเท่ากับ 0.96 การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความเที่ยงเท่ากับ 0.95 และบรรยากาศองค์การ มีความเที่ยงเท่ากับ 0.96

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติเชิงบรรยาย ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) การประเมินความค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ในโมเดลสมการ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุ และตัวแปรตาม ศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวม และวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของทฤษฎีหรือทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรม LISREL

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและนำมาวิเคราะห์ ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 4 ตัวแปร แยกเป็น ตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัวแปร ได้แก่ คุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารแบบมีส่วนร่วม บรรยากาศองค์การ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม LISREL ผลการวิเคราะห์ดังภาพ

ภาพที่ 1 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพประกอบพบว่าค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืนของรูปแบบคือค่าไค - สแควร์ (χ^2) = 34.92 ที่ค่าองศาอิสระ (df) = 58 ค่าความน่าจะเป็น (P) = 0.99 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ Chi-Square /df มีค่าเท่ากับ 0.60 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (< 2) แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืน เมื่อพิจารณาค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากที่สองเฉลี่ย (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือมีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 สูงกว่า 0.90 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 สูงกว่า 0.90 และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 สูงกว่า 0.90 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 สูงกว่า 0.90 จากการพิจารณาความกลมกลืนของโมเดลในภาพรวมพบว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (สุภมาสอังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนิกุล ภิญญานานูวัฒน์, 2554) จึงถือได้ว่า รูปแบบสมมติฐาน มีความสอดคล้อง กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ดังนี้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. อิทธิพลทางตรง (Direct effects) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง มีจำนวน 2 ตัวแปรได้แก่

1.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม(PARTICI) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เท่ากับ 0.64

1.2 บรรยากาศองค์การ(CLIMATE) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเท่ากับ 0.23

2. อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อม คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TRANFOR) เป็นตัวแปรแฝงภายนอกที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลผ่านบรรยากาศองค์การ (CLIMATE) และการบริหารแบบมีส่วนร่วม (PARTICI) เท่ากับ 0.28

3. อิทธิพลรวม (Total effects) อิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลมีจำนวน 3 ตัวแปรเรียงตามลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมากไปหาน้อย ดังนี้

3.1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม (PARTICI) มีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (QUALITY) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.58

3.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TRANFOR) มีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (QUALITY) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.28

3.3 บรรยากาศองค์การ (CLIMATE) มีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (QUALITY) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.20

เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (QUALITY) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .87, .70, .70 คือ ที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรแฝงทุกตัว คือการบริหารแบบมีส่วนร่วม (PARTICI) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TRANFOR) และบรรยากาศองค์การ (CLIMATE) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (QUALITY) ได้ร้อยละ 70 ซึ่งถือได้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (QUALITY) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ มีความเชื่อถือและยอมรับได้ ดังที่ สุกมาส อังคุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชฎ์กุล ภิญโญภาณุวัฒน์ (2554) ได้เสนอไว้ว่า การประเมินโมเดลโครงสร้างควรมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) มากกว่า 0.50

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยบรรยากาศองค์การ มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยบรรยากาศองค์การ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมคิดตัดสินใจ วางแผน การร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล และการร่วมรับรู้ผลดำเนินการเป็นลักษณะของการใช้อำนาจการบริหารผ่านทางคณะกรรมการ เป็นการควบคุมคุณภาพ สิทธิกร อ้วนสิริ (2545) พบว่า การดำเนินงานเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง

นักเรียน ร่วมคิดตัดสินใจและวางแผนไตร่ตรองร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาของสถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย แผนกลยุทธ์ แผนการปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน การกำหนดเป้าหมาย และความสำเร็จร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมมีอิทธิพลสูงสุด มีผลต่อความสำเร็จขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยของ ถวิลวดี บุรีกุลและ ชัยวัชร พรหมจิตติพงศ์, (2550) และสมหมาย อ่าตอนกลอย (2551) ที่ได้ศึกษาและพบว่า กระบวนการการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ปัจจัยบรรยากาศองค์การ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บรรยากาศองค์การ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการทำงานร่วมกันของบุคลากรในทีม ทั้งการสร้างบรรยากาศเชิงบวก การสร้างความไว้วางซึ่งกันและกัน การส่งเสริมให้มีการตัดสินใจร่วม การสร้างแรงจูงใจ บรรยากาศขององค์การที่ดีมีความสอดคล้องกับองค์การที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีผลสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าบรรยากาศองค์การดี คุณภาพการศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เป้าหมายการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นไปเพื่อให้ ผู้บริหาร ครู นักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม การเสริมสร้างบรรยากาศองค์การเป็นปัจจัยสำคัญเริ่มจากการที่ผู้บริหารโรงเรียนสร้างบรรยากาศแบบเปิดโดยรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของครูให้ความจริงใจยกย่องสรรเสริญให้การสนับสนุนให้การพัฒนาวิชาชีพให้ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน มีความโปร่งใสในการทำงานตลอดจนมีพันธะผูกพันในการทำงานให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน การสร้างบรรยากาศให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันในโรงเรียนทำให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ร่วมแรงกันทำงานมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลในการทำงานร่วมกัน เน้นการทำงานแบบผู้ร่วมงานมีการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ayers (2002), Hoy and Miskel, (2001) ที่พบว่า ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของบรรยากาศในองค์การที่ประสบผลสำเร็จประกอบด้วย การจัดการเกี่ยวกับบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ความรู้สึกระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา ความพึงพอใจในองค์การ สัมพันธภาพในองค์การ แรงจูงใจในงาน การแสดงออกของอารมณ์ร่วม และการทุ่มเทของงาน

ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมเชิงบวกต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมผ่านบรรยากาศองค์การ และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์บุคคลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ใช้การมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผ่านทางด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม หรือบรรยากาศองค์การ มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและด้านการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ กระบวนการที่มีอิทธิพลต่อครูและผู้ร่วมงานให้มีการเปลี่ยนแปลงความพยายามในการทำงานสูงขึ้นกว่าความคาดหวังของตนเอง ทำให้เกิดความตระหนักในภารกิจ วิสัยทัศน์ของโรงเรียน การจูงใจให้ครูและผู้ร่วมงานมองไกลเกินกว่าความสนใจของตนเอง การโน้มน้าวให้ครูและสร้างการมีส่วนร่วม

ร่วมกับทีมงานนั้นผู้บริหารจะต้องปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ซื่อสัตย์ยึดมั่นในความถูกต้อง อุทิศตนเพื่อส่วนรวม วางตัวว่าเคารพศรัทธา เป็นมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความภาคภูมิใจในตัวผู้บริหาร กระตุ้นใ้มีน้ำใจให้การทำงานเป็นทีม สร้างความมั่นใจในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ Gabbert (2005) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงใน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การอธิบายผลอย่างมีอุดมการณ์ (idealized Influence) เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้นำที่ต้องเป็นแบบอย่าง และแสดงอิทธิพลให้ผู้ตามเห็นถึงพลังในการสร้างวิสัยทัศน์ มีความกล้าหาญ และนำความเชื่อมั่นในคุณค่ามาเป็นส่วนหนึ่งในการแรงผลักดันและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่กล้าเสี่ยง กล้าเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ผู้นำต้องปฏิบัติตนให้มีความมาตรฐานทางศีลธรรมเป็นอย่างสูง 2) การคำนึงถึงความเอกัตถะบุคคล (Individualized Consideration) ผู้ที่ทำให้ความสำคัญแก่ผู้ตามในการพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มความสามารถ และเปลี่ยนผู้นำที่ความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการพัฒนาเพื่อร่วมงานและผู้ตาม 3) การสร้างแรงบันดาลใจ (inspiration Motivation) ผู้นำที่สามารถกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจในทางซึ่งทำให้เพิ่มการมองในโลกแง่ดีและความภูมิใจ มีวางเป้าหมายเพื่อสร้างอนาคตผ่านวิสัยทัศน์เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จขององค์การร่วมกัน 4) การกระตุ้นทางปัญญา (intellectual Stimulation) ผู้ที่สามารถกระตุ้นให้ผู้ตามรู้จักคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ มองปัญหาว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย และค้นหาทางการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารแบบมีส่วนร่วม บรรยากาศองค์การ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรนำหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพราะการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาสูงที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาบรรยากาศในองค์การหรือโรงเรียนให้เอื้อต่อการดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นครูและร่วมงานทำงานอย่างมีความสุขส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนโดยการศึกษาค้นคว้าและนำไปปฏิบัติ เพราะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการสร้างบรรยากาศองค์การ และส่งผลทางอ้อมต่อคุณภาพการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาครู นักเรียนตลอดจนประชาชนชาวไทยให้ รู้จักวิเคราะห์หาเหตุผลก่อนตัดสินใจ รู้จักแสวงหาความรู้และมีการวางแผนอย่างดีเพื่อเกิดภูมิคุ้มกันรู้จักความเหมาะสมเกิดความพอประมาณ เป็นพลเมืองที่มีความรู้และคุณธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อ

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดอื่นเช่นศูนย์ศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอรรถาธิบายสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการโรงเรียนเอกชน โรงเรียนในสังกัดกรมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากกรอบแนวคิด และตัวแปรที่ใช้ ในงานวิจัยนี้ ทั้งนี้เนื่องจากมีตัวแปรทางการจัดการศึกษาอีกหลายตัวแปรที่ยังไม่ได้นำมาศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา** (2550 – 2554).

กรุงเทพฯ : คณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร

: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, และปรียานุช พิบูลสรารุณ. (2553). **ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียง...สู่การพัฒนาที่**

ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่งจากัด.

พิมพ์ภา ธรรมสิทธิ์. (2552). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 7(1) : 36-46.

มนูญ มุกข์ประดิษฐ์. (2554). **“ประทีปแห่งแผ่นดิน”** ในวารสารพฤติกรรมศาสตร์ 17, (ม.ค.2554)

93-108.

สมหมาย อ่าดอนกลอย. (2551). **ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของ**

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา

ดุขฎิบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุภมาส อังคุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และรัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์ (2554). **สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย**

ทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ

: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

Ayers, D. (2002). **An exploratory investigation of organizational antecedents to new product success**. Journal of Marketing Research, 34(1), 107-116.

Gabbert, C. (2005). **The Relationship Between Chief Executive Transformational Leadership and Hospital High Performance**. Minnesota : Capella University.

Hair, J. F., Jr., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., and Tatham, R. L. (2006). **Multivariate data analysis. (6th ed)**. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Hoy, W. K. and Miskel, C. G. (2001). **Educational Administration : Theory Research, And Practice**. McGraw – Hill, Inc.